

עיטורי ירושלים

מבצע צוק איתן

ישיבת 'עטרת ירושלים'

אב תשע"ד | מהדורה מיוחדת

תוכן

3	קורות רבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל
6	שו"ת - שלושת החטופים
11	שו"ת - מבצע צוק איתן
22	הלכות אזעקה הרב שלמה אבינר
28	אנחנו נמשיך לבנות את ארצנו הרב שלמה אבינר
37	מלחמות בזמן אתחלתא דגאולא הרב שלמה אבינר
39	צבא מוסרי - צבא מנצח הרב שלמה אבינר

ישיבת עטרת ירושלים

הגיא 51, ירושלים העתיקה, ת"ד 1076 ירושלים 91009
 טל' 02-6284101, פקס' 02-6261528 | www.ateret.org.il

עיצוב גרפי: סטודיו מלוי 052-7203050

קורות רבנו - על המלחמה

מלחמת מצווה

"המצב שלנו עכשיו הוא ברור: מלחמותינו הן מלחמת מצווה כפי הגדרת הרמב"ם (הלכות מלכים ה א): 'אי זו היא מלחמת מצווה?... עזרת ישראל מיד צר'. הצבא שלנו נקרא 'צבא הגנה לישראל'. ברוך השם, זהו שם מוצלח מאוד. הלואי ולא היינו זקוקים לטיפולים צבאיים, אבל הדבר הכרחי.

הגדרה יסודית נוספת למלחמת מצווה נאמרה על-ידי הרמב"ן, שהוא ה'שני' אחרי הרמב"ם: יש מצווה דאורייתא לכבוש את ארץ-ישראל (הוספות לספר המצוות לרמב"ם, מצוות עשה ד). יש מין מיוחד של אפיקורסים הבוחרים להם רק מצוות שמוצאות חן בעיניהם. ברוך השם, אנחנו לא בוחרים בין המצוות. "כל אשר דבר ד', נעשה ונשמע" (שמות כד ז). בתוך מצוות התורה, יש מצווה אחת 'מיליטריסטית', והיא אינה מוצאת חן בעיני אנשים מסויימים. אנחנו, לא עולה על דעתנו לבחור איזו מצווה כן לקיים ואיזו מצווה לא לקיים. מצווה דאורייתא!

צאו למלחמת מצווה

ביום-הכיפורים תשל"ד שבו פרצה מלחמת יום-הכיפורים, בשעה 14:00, כאשר רעד מרכז העיר מרעש סירנות ורמקולים, כמה תלמידים, שנקראו לצבא, רצו להיפרד מרבנו. הוא היה שקוע באותה עת בחזרת הש"ץ של מוסף. קראו וצעקו לרבנו, אך הוא היה שקוע בתפילה ולא הגיב, עד שתלמיד-חכם העז קצת לנענעו בכתף, והודיע לו שפרצה מלחמה. בעינים דומעות פנה רבנו ואמר: "צאו למלחמת מצווה לקידוש השם הגדול, אין ספק שתנצחו, לא ינום ולא יישן שומר ישראל, דברו לא ישוב ריכם, הגאולה הולכת ונמשכת".

המחרף את צבא ישראל הוא כמחרף מערכות אלהים חיים

כשם שהמחרף את צבא ישראל הוא כמ"חחרף מערכות אלהים חיים (שמואל א יז כו), כך המחרף מלכות ישראל הוא כמחרף מלכות השם - וכבוד זה לא ניתן למחילה (קידושין לב ב). לדברי חז"ל (ירושלמי, יבמות פרק טז), גם אביה מלך יהודה נענש מאת ד' על אשר חירף ברבים במערכת מלחמה את ירבעם בן נבט מלך ישראל. וגם אליהו הנביא הנהיג תכסיס כבוד בדברי תוכחתו החריפים - כלפי

אחאב מלך ישראל, ומתוך כך קבעו חז"ל (מנחות צח א) את החיוב לנהוג כן כל אדם לדורות... (לנתיבות ישראל, ב, עמ' רלח).

מצווה לכל הדורות

עם-כל-זה, בתוך המצווה דאורייתא של מלחמה, יש מקום להבחנות נוספות. הרבה חילוקים יש בין המצוות. בפרקי אבות יש משנה (ב א) האומרת: 'הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה'. חז"ל מודיעים לנו שיש מדרגות במצוות: מצוות קלות ומצוות חמורות, כגון: חייבי מלקות, כריתות ומיתת בית-דין. הזהירות הנדרשת לקיום המצוות מקיפה את כולן, אבל יש מדרגות ביניהן. בספר המצוות לרמב"ם יש בירורים וחילוקים רבים לגבי הגדרת המצוות מדאורייתא שנכנסות בחשבון תרי"ג המצוות. ההגדרה היסודית היא מצווה מן התורה שהיא נצחית ובלתי-פוסקת לכל הדורות. מצוות דרבנן הן ענין אחר, הנמשך מהמצווה לשמוע לדברי חכמים, ואינן נכנסות בכלל חשבון התרי"ג. זהו בדיוק מה שקובע הרמב"ן לגבי מצות כיבוש הארץ: היא מצווה שקיימת לכל הדורות. היא מצוות עשה מהתורה המחייבת אותנו בכל הדורות (שיחות הרב צבי יהודה, במדבר, עמ' 377-376).

אהבת רבנו לצה"ל

"אהבתו של רבנו לצבא ההגנה לישראל ולחיילי צבא הקודש היתה מיוחדת, ועל-כן אהבו תלמידיו בהיותם בצבא לבקר את רבם בעוד מדי הצבא עליהם על-מנת להסב לו נחת רוח. נעימה ומתוקה היתה ברכת רבנו הקדוש לכל תלמידיו טרם יציאתם לצבא. מעשה שהיה בי, הגעתי אל רבנו ביום גיוסי לצבא בשעת בוקר מוקדמת, והתלמיד ששימש את הרב באותו היום העירו והודיעו כי ישנו תלמיד הישיבה שבא לקבל את ברכתו בטרם גיוסו. רבנו קם בזריזות מופלאה ובשמחה אין קץ, בירך ברכות השחר, שתה במהירות את כוס התה שנהג לשתות כל בוקר לקיים מצוות כבוד אביו שציווה עליו כן, ואז נכנסתי אל החדר. אחזני הרב בהתרגשות מיוחדת עד כי רעד עבר בעצמותי, והוציאני החוצה מחדרו על-מנת שיוכל לנשקני, ובחדרו אי-אפשר שהרי הוא בית-כנסת. נשקו רבו ברכו ואמצו, ואף יצא אל מחוץ לביתו ללוותו ואמר שיש לשים לנגד העיניים את הפסוק שבדברי הימים (ב לו כג) "מי בכם מכל עמו ד' אלהיו עמו ויעל" (הרב יוסף אלנקוה, קנין תורה, ב, עמ' עג-עד). בדרך-כלל, במצבים דומים נהג רבנו לצטט הפסוק (דברי הימים ב לה ג) "עבדו את ד' אלהיכם ואת ישראל עמו".

תורה-מלחמה-והתיישבות הן שלישייה אחת

"הרמב"ן (הוספות לספר המצוות לרמב"ם, מצוות עשה ד) קובע בצורה ברורה שלכבוש את הארץ ולקבוע שלטוננו בתוכה הוא מלחמת מצווה. זו מצווה מן התורה ואין שום אפשרות שיהיה אחרת. יש מצווה לצאת מן המדבר ולבוא לארץ, ואין עם בלי ארץ, וישראל החי והממשי חייב להאחז בארץ... ומצווה זו נמשכת לכל הדורות, כפי שחוזר על זה הרמב"ן שלוש פעמים. אמנם בדורות הקודמים, אפילו של צדיקים, לא קיימו אותה, ומדוע? דבר זה דומה למה שקרה כמה פעמים ברוסיה כשעמדו לפני חג הסוכות ולא הגיעו ארבעת המינים. מה לעשות? אין מה לעשות! 'לא מצא אתרוג, לא יביא לא רמון ולא פריש ולא דבר אחר' (סוכה לא ב). המצווה אמנם עומדת אבל אין אפשרות לקיימה, כפתגם 'אם אין אתרוג, לא מברכים'. כך הוא לגבי כיבוש הארץ [שחיובה לכל הדורות] שאי-אפשר לקיימה ללא מכשירים מסויימים של מלחמה. לכן בדורות הקודמים לא היתה אפשרות טכנית לקיים מצווה זו.

עכשיו, ברוך השם, יש לנו מכשירים חדשים. ד' הפיל ממלכות והקים ממלכות. 'הקים מכסאותם כל מלכי גוים' (ישעיה יד ט). ריבוננו של-עולם הפיל את טורקיה, והקים במקומה עמים שהכירו את התנ"ך ששייך לעם התנ"ך. על-ידי הצהרת בלפור, הקמת הגדוד העברי וכו', לאט לאט נוצרה אפשרות לקיים את כיבוש הארץ ונתחדשה המצווה. המצווה כוללת ירושה וישיבה 'שלא נעזבה לשממה או לזולתנו מן האומות' (הוספות לספר המצוות לרמב"ם, מצוות עשה ד). ירושה מובנה כיבוש, ומתוך קיום מצוות הירושה מתאפשר קיום מצוות ההתיישבות. מתוך התורה נמשכת המצווה ליישב את הארץ שלא תהיה שממה. כמו-כן יש גם ליישב את השממות הרוחניות של האפיקורסות. אי-אפשר להתחמק ממצווה זו. ישיבה היא מילה משותפת ללימוד תורה ולישוב הארץ, ויש שייכות ביניהם בלשון הקודש: היד הגדולה בהתיישבות נמשכת מתוך התוקף הרוחני של התורה. תורה-מלחמה-והתיישבות הן שלישייה אחת, ואשרינו שיש לנו תוקף בכולן" (שיחות הרב צבי יהודה, דברים, כי תצא, סדרה ב, סע' 15).

שו"תים קצרים

על פשרת שלושת החטופים

הסבר לילדם על שלושת החטופים

ש: מה עונים לילדים ששואלים למה ד' נתן שיקרו דברים כמו שלושת החטופים?
ת: ענה להם מה שאתה עונה לעצמך. זה הכי טוב. ואם אתה שואל את עצמך, אז בעולם יש בחירה חופשית, ואדם הראשון חטא וקין הרג את הבל.

שלושה חטופים וטרמפים

ש: למה רבנים לא אוסרים לנסוע בטרמפים?
ת: אין סוף פעמים הם הזהירו לא לעלות על טרמפ לא מוכר או לא בטוח. גם הנהגים צריכים לב טוב להעלות טרמפיסטים, כי אם עובר זמן רב בלי שאף אחד עוצר, הנוער נוהג לצערנו לעלות על כל מה שזז.

התייחסות לשלושת החטופים

ש: כיצד להתייחס לחטיפת שלושת הנערים? הרי כל עם ישראל בפחד?
ת: אכן, אתה צודק, אנו במלחמה, מאז מלחמת השחרור, ואף לפני כן, ובמלחמה אסור לפחד.

סיבת שלושת החטופים

ש: יש רבנים שחושבים שידועים מהי סיבת החטיפה. האמנם אפשר לדעת?
ת: לא. מאז החורבן אין לנו נביאים. בבא בתרא יד. וגם אין לנו רוח הקודש כמו האר"י ז"ל. אבל פשוט, אנו במלחמה, ואי אפשר בטחון של מאה אחוז. הרי אין לנו להיות תמימים ולחשוב שהערבים כבר הגיעו לדרגת "ומלאה הארץ דעת את ד'". הם עדיין רוצחים וחלאת אדם. בל נשכח שיש מולנו שלוש מאות וחמישים מיליון אויבים הנתמכים על ידי מיליארד מוסלמים ועוד מיליארד נוצרים ועוד כמה מיליונים בתוך ארצנו. אדרבה עלינו להודות יומם וליל להקב"ה על השקט והשלווה לו אנו זוכים כאן בארצנו, וכן לשלוחיו הנאמנים: הצבא, המשטרה, משמר הגבול, המוסד, השב"כ ושאר כוחות הביטחון. נזכור מספרים של **WHO - World Health Organization**, ארגון הבריאות העולמי, שבארץ נרצחים כל שנה 8 מתוך 100,000 אזרחים, בצרפת

- 15, בארה"ב - 25. אם כן, כל הכבוד לצה"ל, כל הכבוד למשטרה, כל הכבוד לכל כוחות הביטחון - שלוחיו הנאמנים של ריבוננו של עולם שומר ישראל.

שלושת החטופים

ש: האם כדאי לשאול מקובל איפה לחפש החטופים? אני חייל שמחפש זה ממש קשה!

ת: אם היה מקובל שידע, כבר היה מודיע מראש לפני שאתה שואל.

הפרשת חלה קבוצתית למען החטופים

ש: בשכונה שלנו יש הפרשת חלה קבוצתית למען 3 החטופים, אבל בשבילי הפרשת חלה זה דבר אישי ושם לא אוכל לומר תפילתי האישיות. מה עדיף?
ת: הפרשת חלה קבוצתית זו המצאה חדשה. לכן תעשי ביחידות ותתפללי בעבורם (עיין פירוש הרב על קצשו"ע לה י - מ"צ).

אפליקציה נגד חטיפות

ש: יש עתה אפליקציה נגד חטיפות אבל בשביל זה יש לקנות אייפון?
ת: ודאי לא. חטיפה זה חשש רחוק מאוד. אבל אייפון זו סכנה רוחנית מיידית. וכמובן לעלות רק בטרמפ בטוח.

רצח החטופים

ש: מה תגובת הרב על רצח החטופים?

ת: הערבים פחדנים חלשים בזויים וכושלים כבר כמה מאות שנים, גם בתחום הצבאי, גם בתרבותי, גם בכלכלי, גם במשפחתי וגם במוסרי. שלוש מאות וחמישים מליון ערבים מסביב הנתמכים על ידי מיליארד נוצרים ומיליארד מוסלמים מפחדים ממדינת ישראל כבר ארבעים שנה ולא מעיזים לצאת למלחמה. הם מקנאים במדינה הצעירה המוסרית והמצליחה, ולכן הם רוצחים נערים.

לאן הלכו התפילות

ש: לאן הלכו כל התפילות, התהילים, המשניות, המעשים טובים, שהיו לזכות החטופים שנרצחו?

ת: לאותו מקום שהלכו כל התפילות בזמן השואה, ואלפים שנות גלות, וכל החולים והסובלים, תפילה לא הולכת לאיבוד, אבל אנחנו לא עובדי עבודה זרה הסוברים שתפילה היא קסם הכופה משהו על איזה אל. עבודת ד' זה לא מסחר.

[והגר"ח קנייבסקי התייחס גם הוא לרצח הנערים, ואמר כי "הייתה להם זכות גדולה מאד, אלפי יהודים התחזקו במצוות בגללם". והגר"ח ק הוסיף ואמר כי התפילות לא היו לשווא, "זו זכות לנשמתם" - רשם מ"צ]

קיצו של אדם

ש: זה נכון שכאשר הגיע קיצו של אדם שנגזר עליו מד', הוא בטוח ימות, ולד' שליחים רבים לעשות זאת?

ת: נכון. כתוב במקומות רבים כגון נדרים מא א, על איש הגדול שפרדה קטנה העיפה אותו לנהר, והעקרב שעבר את הנהר על גב צפרדע.

ענישה קולקטיבית

ש: האם מותר ענישה קולקטיבית על הערבים עקב רצח החטופים?

ת: באופן פשוט אין לפגוע בערבי אחד על פשיעת ערבי שני. אך במלחמה כמו במלחמה. כלל זה מקובל גם אצל הגויים. הרי במלחמת עולם השנייה, בעלות הברית הפגיזו את ברלין והרגו שכונה אחר שכונה עד שהגיעו לבונקר של היטלר ימ"ש ואז הוא התאבד. בכיבוש של ברלין בעלות הברית הרסו את כל העיר ונהרגו בה שני מיליון אנשים ואף אחד לא אמר כלום כי הבינו שאין ברירה. זה מה שקרל פון קלוזביץ, התאורטיקן של המלחמה, קורא "המלחמה הטוטלית". כלומר, אני מעדיף לא להילחם אבל אם נאלצתי להילחם, אני חייב להילחם בצורה הכי הרסנית, שחוסכת לי נפשות וציוד. וכבר אמר שאול המלך לקיני (שמואל א טו ו): "לכו סרו רדו מתוך עמלקי פן אוספך עמו". כלומר, אעפ"י שאתה חבר שלי, אם אתה שם, אני עלול לפגוע בך. וקל וחומר כשמחבלים מתחבאים בתוך האוכלוסייה, אם אנשים חפים מפשע ייפגעו, הם אשמים ולא אנחנו. אנחנו בעד טוהר הנשק ולחסוך חיי אזרחים. אבל אלו אזרחים? האזרחים שלנו המותקפים.

עבודה עם ערבים

ש: במקום עבודתי יש ערבים. אחרי החטיפה והרצח, כבר איני יכול לעבוד איתם ולא יכול להסתכל עליהם...

ת: עשה ככוחך וזכור שלא כל הערבים רוצחים.

לזויית שלושת החטופים או חתונת חבר

ש: מה עדיף, ללכת ללזויית שלושת החטופים או לחתונה של חבר?
 ת: חתונה. הוא צריך אותך יותר. ומעבירים המת מפני הכלה (עיין רש"י ויקרא י ד - מ"צ).

רצח החטופים

ש: אחרי רצח החטופים קשה לי לומר בתפילה ד' אל רחום וחנון. איך אני מתגבר על מחשבה זו?
 ת: על ידי שכל וענווה. גם אין זו הפעם הראשונה שמישהו מת בארצנו בטרור, מלחמה, עישון, מחלה ועוד. גם כנגד אחד שנרצח יש רבה שאינם נרצחים. פרופורציה.

תשובה ורצח החטופים

ש: האם רצח החטופים מעיד שלא עשינו די תשובה?
 ת: לא. הוא מעיד שיש עדיין חיות אדם.

תפילות על החטופים

ש: האם התפילות על שלושת החטופים היו לשוא?
 ת: תפילה לעולם אינה לשוא. היא תמיד פועלת בעולם, אך לא תמיד בדרך שאנו חושבים, אלא על פי חכמתו יתברך (ועיין אגרת הגרי"מ חרל"פ):

א' דראש חודש תמוז תרח"צ

בני יקירי, ורעיתך היקרה, והילד היקר - ד' עמכם.

אמנם המחשבות סוערות מאוד מעליית לגרדום אחד מבני ישראל [שלמה בן-יוסף, מראש פינה, ראשון עולי גרדום] על לא דבר. לא הועילו כל ההפצרות, לא הועילו כל ההתחננות. גם כל חלונות השמים נסגרו. כל התפילות, השוועות, הזעקות, והתחננות לא בקעו את העננים.

אשרי לאיש הזה שעל ידו נתעוררו כל כך הרבה הרהורי תשובה. אשרי לו שעל ידו נתאחדו לנקודה אחת כל ישראל. אך אוי מה היה לנו, מדוע שתם תפילתנו, אבל ביטחוננו בו יתברך שמו כי ינקום נקמת דם עמו לעינינו, ובמהרה נראה בבנין ציון

וירושלים ובבנין בית מקדשנו, וכו'.
אביכם המעתיר בעדכם ומברך אתכם,
יעקב משה.
ויושם לב לתאריך: א' בתמוז - מ"צ).

אחדות בזמן החטופים

ש: מה אני יכול לעשות כדי לתרום לשמירת האחדות המדהימה שהייתה בזמן החטופים?

ת: לדבר עם כולם על כך שהמשותף יותר גדול מהמפריד. אגב, יש אחדות הרבה יותר מדהימה לאין ערוך: בצה"ל!

שו"תים קצרים

על מבצע צוק איתן

מבצע צוק איתן

ש: האם החמאס הוא שליח ד' על מנת לכפר על חטאינו? ואם לא, אז למה הוא קיים בעולם וד' לא נפטר ממנו על מנת להקל על עם ישראל?
 ת: מאותה סיבה שיש רשעים ורוצחים בעולם כבר אלפי שנים מאז קין (ועיין בספרו של הרב וגבר ישראל על בעיית הרע בעולם ועל צדיק ורע לו - מ"צ).

נסיעה לדרום וצוק איתן

ש: אם אני נוסע לדרום, אני עובר על 'ונשמרתם'?
 ת: אם זה נגד הוראות פיקוד העורף.

צוק איתן ותורה לא לשמה

ש: אם אני לומד תורה כדי להגן עלי מטילים, זה נקרא משתמש בתורה - ודאשתמש בתגא חלף (אבות א יג)?
 ת: לא. זה נקרא לא לשמה (עיין נפש החיים שער ד. שו"ת יחווה דעת ג עג - מ"צ).

ירי טילים

ש: האם היוצא מן הבית בזמן ירי טילים עובר על ונשמרתם?
 ת: חובה לנהוג בכל על פי הוראות כוחות הבטחון ולא להתחכם.

פחד במבצע צוק איתן

ש: האם בשעות אלה יש לפחד, לקרוא תהילים ולהתפלל, מדין לזעוק ולהריע על כל צרה, או לא להתרגש אלא להמשיך בשגרה, להגיד שזה כלום, כדי להראות שאנחנו לא נכנעים לטרור והם לא מצליחים להפחיד אותנו?
 ת: להמשיך בעוז ובגבורה, במצבנו של מלחמה מאז קום המדינה, אך גם גיבור מתפלל לד', כמו יעקב אבינו: דורון, תפילה ומלחמה (רש"י בראשית לב ט - מ"צ).

עזרה לצה"ל

ש: מה אני יכול לעשות כדי שצה"ל ינצח?
 ת: תשובה, תפילה וצדקה. אמנם בטוח שצה"ל ינצח, אך כל זאת כדי שיהיה יותר מהר ועם פחות מחיר.

שינה במקלט

ש: מותר לי לישון במקלט עם בעלי וגברים זרים?
 ת: כן. בפינה.

צוק איתן - הוספות בתפילה

ש: האם להוסיף דברים בתפילה לאור המצב?
 ת: אין צורך. זה מצב רגיל של מלחמה עם אויבינו מאז קום המדינה.

מבצע צוק איתן ונסיעה לדרום

ש: אני גר בצפון, האם לנסוע לבר מצוה בכותל, כאשר עתה נופלים טילים בירושלים ובדרום?
 ת: סיכון אפסי. לנסוע, אלא אם כן יש הוראה נגדית של פיקוד העורף (עיין פתחי תשובה יו"ד קנז - מ"צ).

צוק איתן וכוננות בשבת

ש: אני עשוי להיקרא לכוננות בשבת. האם עליי להישאר בבסיס או שמותר לי לנסוע למשפחתי ביום שישי?
 ת: רשאי לנסוע. מותר לאדם להכניס את עצמו למצב בו יהיה חייב לחלל שבת משום פיקוח נפש. רק במפליג בספינה חז"ל גזרו מה שגזרו וגם לא גזרו במקום מצוה (שו"ע או"ח רמח ד - מ"צ).

צוק איתן - מילואים ואשתו

ש: לא זומנתי למילואים ויש לי אפשרות להתנדב, אבל אשתי מתנגדת. מה לעשות?
 ת: החליטו יחד.

שמחה ומבצע צוק איתן

ש: האם עלינו להיות שמחים שיש מלחמה?
 ת: לא. מלחמה היא דבר רע. אבל אם יש מלחמה הכפויה עלינו, עלינו להיות שמחים שאנו מנצחים.

צוק איתן ולראות יירוטים

ש: מותר לצאת החוצה כדי לצפות ביירוטים או שזה מסוכן?
ת: הכל על פי הוראות פיקוד העורף.

אויבים הרוגים בצוק איתן

ש: האם מותר לשמוח על אויבים הרוגים או בנפול אויבך אל תשמח (משלי כד יז)?
ת: היינו מעדיפים כמובן שיחזרו בתשובה, אך אם הם תוקפים אותנו, אנו שמחים שהם נופלים (עיין ס' אש קודש עמ' כח). בנפול אויבך לא נאמר על אויבים רשעים. גמ' מגילה (טז א). ובאבוד רשעים רינה (משלי יא י - מ"צ).

צוק איתן ושמחה

ש: האם אפשר לשמוח שאזרחים לא מעורבים נהרגים על ידי צה"ל?
ת: לא. אבל שמחבלים ורוצחים נהרגים, כן.

צוק איתן ותרגיל בשבת

ש: מותר לעשות תרגיל הקפצת חיילים דרך הטלפון בשבת?
ת: כן.

צוק איתן - עת צרה

ש: האם ימים אלו מוגדרים כעת צרה להלכה?
ת: לא. כעת טובה וישועה.

צוק איתן ורדיו בשבת

ש: מותר בדרום להשאיר הרדיו בגל שקט בשבת?
ת: כן. צורך פיקוח נפש.

צוק איתן וגיוס בשבת

ש: כאשר מתקשרים אליי בשבת לגיוס מילואים, מותר לי לא לענות?
ת: חייב לענות.

צוק איתן ובין המצרים

ש: האם זה טוב בבין המצרים להיכנס למבצע צבאי (שו"ע אר"ח תקנא א)?
ת: זו מצוה, ושומר מצוה לא ידע דבר רע.

צוק איתן - ישיבה או התנדבות

ש: מה עדיף, להמשיך ללמוד בישיבה או להתנדב בדרום?
ת: אתה חייב לשאול ישירות את הר"מ שלך בעצמו.

צוק איתן - פיקוד העורף

ש: הרב תמיד אומר שיש לציית לפיקוד העורף. מאיזה דין?
ת: ונשמרתם לנפשותיכם. חובת ציות למדינה ולצבא. שכל.

בן שגוייס לצוק איתן

ש: מה אנו יכולים לעשות במשפחה עבור הבן שלנו שגוייס?
ת: תשובה, תפילה וצדקה.

שגרה בזמן מלחמה

ש: האם בזמן מלחמה, להמשיך בשגרה?
ת: כן. אנו במצב זה כבר יותר משישים שנה בצורות שונות. אלא להתחזק ולהתפלל.

צוק איתן וחיילים שנהרגים

ש: למרות אמונתי הרבה בד', קשה לי לעכל את כמות החיילים שהלכו לנו מתחילת המלחמה?
ת: כאשר נשאל רבנו הרב צבי יהודה שאלה זו במלחמת יום הכיפורים, שנהרגו לנו אולי פי מאה, הוא השיב: איפה החוזה שלך?! איפה החוזה שד' חתם לך שלא נהרגים במלחמה!?

צוק איתן ומה החטא

ש: בגלל איזה חטא יש לנו המלחמה של צוק איתן?
ת: אינך יודע?! בגלל החטא הנורא של חורבן גוש קטיף, חטא נגד ד', חטא נגד העם, חטא נגד התושבים - וכל זה בגלל דמיונות כוזבים של שלום. הרי כשישבנו בגוש קטיף, כל הרקטות והמנהרות לא היו, וגם בגוש קטיף עצמו חיינו בשלום.

צוק איתן וחורבן גוש קטיף

ש: כיצד אפשר לסלוח על חורבן גוש קטיף כאשר רואים עתה את התוצאות?
ת: לא חייבים לסלוח, אך יותר טוב למלא את הרגש בשמחת יצירה מאשר בטינה.

פצועים ערבים במבצע צוק איתן

ש: האם בתי-חולים שלנו צריכים לקלוט פצועים מעזה שנפצעו רק באשמת החמאס?
 ת: כן. א. סיבה מוסרית. ב. סיבה בין-לאומית תועלתית.

מוזיקה בבין המצרים לחייל

ש: האם כשאני תופס קו מותר לי לשמוע מוזיקה בין המצרים כדי להירגע ולשמוח קצת?
 ת: כן אם זה צורך צבאי.

צוק איתן וטוהר הנשק

ש: איך מותר להרוג סתם ילדים בחבל עזה תוך כדי הפגזות?
 ת: א. צה"ל מתאמץ כמה שאפשר לא לפגוע בבלתי מעורבים. ב. במלחמה כמו מלחמה. ג. זה נושא מורכב למסרון.

כבוד הורים וצוק איתן

ש: אני רוצה לנסוע לדרום לעזור אך הוריי מתנגדים. מה לעשות?
 ת: כאשר תהיה עצמאי, תעשה כרצונך, עתה שאתה גר בבית הורייך, התחשב ברצונותיהם.

צוק איתן - פעילות נוער

ש: האם בגלל המבצע הצבאי יש לבטל פעילות לנוער שהם מאוד מצפים לה?
 ת: לא לבטל. זה חלק מהמאבק לא לשבש את שגרת החיים. אך בהתחלה לומר תהילים לניצחון ולשלום החיילים.

צוק איתן - תפילה על חייל גוי

ש: מותר להתפלל לרפואתו של חייל דרוזי שנפגע במלחמתנו על ארצנו?
 ת: כן. הוא שופך דמו עבורו (עיין שו"ת יחווה דעת ו ס - מ"צ).

צוק איתן ושלוחי מצוה

ש: שלוחי מצוה אינם ניזוקים, אז למה מתים לנו חיילים?
 ת: כתוב שם מיד בפסחים ח ב שזה לא נאמר אם הנזק שכית. כללית יש להיזהר מציטוטים חלקיים.

צוק איתן ויום מותו של אדם

ש: אם יום מותו של אדם נקבע מראש, אז אין לפחד לנסוע לדרום כדי לעזור?
 ת: אם אדם חוטא בהסתכנות הוא עלול להיענש בקיצור חייו. מסילת ישרים פרק ט. אבל הסיכון הוא אפסי, כל זמן שפיקוד העורף לא מורה אחרת.

בילוי בזמן צוק איתן

ש: האם זה מוסרי לבלות בזמן שחיילים נלחמים?
 ת: כן. כי זו מטרת הטרור לשבש את החיים ואת השגרה. וכמובן בתנאי שזה בילוי הגון ונצרך.

יחוד במקלט

ש: אם אני ישן במקלט של מוסד ובאה אשה יש איסור יחוד?
 ת: כן. יש להשאיר את הדלת פתוחה. אך אם זה בזמן אזעקה, אין יחוד, כי כל רגע עלול אדם להיכנס (קצשו"ע קנב ה - מ"צ).

צוק איתן וערב שירה

ש: אפשר לארגן ערב שירי קודש לנוער כדי לרומם את הרוח?
 ת: כן. בתנאי שהוא נפרד, ובין המצרים שירים בלי מוזיקה.

צוק איתן והקדמת ערבית מוצש"ק

ש: האם חיילים שצריכים לצאת לפעולה יכולים להקדים ערבית והבדלה מוצאי שבת?
 ת: כן מפלג המנחה וכן הבדלה בלי נר, אך לא לעשות מלאכה שאינה חיונית עד צאת הכוכבים. שו"ע או"ח רצג ג. מ"ב ט.

צוק איתן ותענית דיבור

ש: יש עניין לקבל תענית דיבור להצלחת כוחותינו?
 ת: עדיף לעשות תשובה, שזה דבר עצום עם מקור ברור, לעומת תענית דיבור שהיא המצאה חדשה ללא מקור ברור (מובא במשנה ברורה שראה זאת בספר אחד. שו"ע או"ח תקעא א - מ"צ).

צוק איתן ותהילים בשבת

ש: האם מותר לומר תהילים בשבת לשלום הלוחמים?
 ת: כן. מותר במצב של סכנה.

צוק איתן ומשפחה

ש: בעלי גוייס למבצע צוק איתן. מה תפקידנו במשפחה?
 ת: להמשיך את השגרה ולהתפלל עבורו.

צוק איתן ותפילה עבור חיילים

ש: באיזו ברכה בשמונה עשרה לכוון להצלחת חיילי צה"ל?
 ת: גואל ישראל (עיין נדה ע ב - מ"צ).

צוק איתן - מלחמת מצוה

ש: יש למלחמה זו דין מלחמת מצוה?
 ת: ודאי. עזרת ישראל מיד צר הבא עליהם, לרמב"ם (הלכות מלכים ה א). כיבוש והגנה על הארץ, לרמב"ן (ספר המצוות לרמב"ם, מ"ע ד לנוספות - מ"צ).

צריך צבא?

ש: שמעתי אמירה שלא צריך צבא ודי בכחם הרוחני של הרבנים. זה נכון?
 ת: גם משה רבנו לחם, גם יהושע בן נון לחם, גם דוד המלך לחם. צריך שניהם, מאמץ אנושי עם התערבות אלהית. עיין נדה ע ב.

צוק איתן ומעשר כספים

ש: מותר לקנות מתנות לחיילים בבית-חולים ממעשר כספים?
 ת: כן. הם בגדר עניים.

צוק איתן - אויבים הרוגים

ש: אני חייל ורואה מאות הרוגים ופצועים שרובם חפים מפשע. האם זו לא שחיתות וחוסר מוסריות בתקיפת עזה? האם מותר לנו לבנות בטחוננו על דמם של ערביי הרצועה?
 ת: אנו מוכנים לעשות שלום מיד תוך שניה שהם יפסיקו לרצוח אותנו. בינתיים אנו מחוייבים להגן על אזרחי ישראל חפים מפשע ולהילחם נגד הפשע, אנו משתדלים מעל ומעבר יותר מכל צבא בעולם לא לפגוע באזרחים לא מעורבים. אין לומר חפים מפשע, אלא לא מעורבים, כי זו מלחמת הגנה שלנו נגד אויבים שקמים עלינו נגד עמידתנו בארצנו. והחפים מפשע הם עמנו וחיילנו.

צוק איתן - הלווית חייל בודד

ש: האם הליכה ללוויה של חייל בודד נחשבת מת מצוה?

ת: לא, כי צה"ל דואג לו. אבל זו מצוה של לוויית המת וכבוד הלוחמים.

חזרה לגוש קטיף

ש: האם עתה הגיעה השעה לחזור לגוש קטיף?
ת: תמיד הגיעה. נשאר לשכנע את העם, כמו בשאר מצוות.

צוק איתן וסיגריות

ש: ניתן לשלוח בחבילות לחיילים גם סיגריות?
ת: עדיף לשלוח דברים אחרים. אך המקל יש לו על מי לסמוך כי יש חיילים שבלי סיגריות לא יכולים לתפקד, ואין איסור עצמי על כל סיגריות, אלא על המכלול. עיין רמב"ם דעות ד.

צוק איתן ושהחינו

ש: אני חייל בעזה ופוגש הרבה חיילים חברים שלא ראיתי מזמן. האם לברך שהחינו?
ת: כן אם זה חבר טוב שאתה שמח בראיתו ולא ראיתו 30 יום (שו"ת שאילת שלמה ג פג-פד, פו - מ"צ).

צוק איתן ותפילה במדי צה"ל

ש: חזרתי מלחימה בעזה והמדים שלי מלוכלכים מאוד ואין לי זמן להחליף, האם מותר להתפלל מנחה בכך?
ת: לכתחילה לא, כי לא עומדים כך מול מלך. אלא בשעת הדחק מה שמותר בדיעבד מותר לכתחילה (ע' שערים מצויינים בהלכה קטז אות ב בשם מהר"ש ענגיל), וכל שכן במדי צה"ל שהם כעין בגדי כהונה (על הפסוק ויקרא ו ג: "ולבש הכהן מדו בד", מסביר בעל הטורים שעוד פעם אחת מובא במקרא "ומדו" כשמסופר על יואב, שמואל ב כ ח: "ויואב חגור מדו לבושו", ופירש "שבגדי כהונה היו כעין בגדי מלחמה". עיין נדה יג ב. גם מובא בשיחות לקראת גיוס לצה"ל מהרב אלי סדן עמ' 16. והגרי"ד סולוביצ'יק מאוד הקפיד על תיקון המלבושים, כדברי הרמב"ם הלכות תפילה ה א. ופעם תלמיד המשרת בצה"ל שאל את הגרי"ד: אני משרת בשריון ותפקידי לתקן ונקות את הטנקים. פעמים רבות המדים שלי מלאים גריז ולכלוך, האם אני חייב להחליפם לפני תפילת מנחה, שהוא דבר לא פשוט? הגרי"ד הסתכל עליו בתמיה, ואמר: למה להחליף? אתה לובש בגדי קודש! מפי הרב אהרן זייגלר - מ"צ).

צוק איתן ומוזיקה

ש: כשאנו הולכים לבקר חיילים פצועים בבית-חולים, מותר לנגן כדי לשמחם?
ת: כן. אך לוודא שהם מעוניינים.

צוק איתן - חפים מפשע

ש: האם הרחמים על הערבים החפים מפשע שמתים בעזה הם מוצדקים?
ת: לא יחפוץ ד' במות הרשע כי אם בשובו מדרכו הרעה וחיה (עי' יחזקאל לג יא - מ"צ), אבל אם אין ברירה אז במלחמה כמו במלחמה.

צוק איתן - חיילים או ילדים

ש: אנו יוצאים לשמח בבית-חולים. מה עדיף חיילים פצועים או ילדים?
ת: חצי חצי.

צוק איתן וחלוקת תהילים

ש: זה בסדר לחלק תהילים לאנשים ברחוב או באוטובוס?
ת: כן. אין לחשוש שיזרקו, כי מי שלוקח הוא רציני, ובלפני עוור תולים (משנה גיטין ה ט - מ"צ).

טיול בזמן צוק איתן

ש: האם מותר לטייל בזמן שחיילים נלחמים?
ת: כן. כי זו מטרת הטרור לשבש את החיים ואת השגרה. ובתנאי שהטיול כשר ועל פי הוראות פיקוד העורף (אמנם בזמן מלחמת לבנון השנייה אמר הגרי"ש אלישיב: אני אומר לכולם, אלו שרוצים ללכת "טיולים", שקודם ילכו לבתי החולים לראות את הפצועים, ואחר כך ילכו לטיול... כלומר, אח"כ נראה אם יהיו מסוגלים ללכת לטיול. מפי האיש עמ' רמז - מ"צ).

צוק איתן וגילוח בבין המצרים

ש: אני חייל שריונר בשטח והזיפים והזיעה והחול מאוד מציקים לי. מותר לי להתגלח בבין המצרים?
ת: כן (רוב הפוסקים אוסרים להתגלח אפילו מי שמתגלח כל יום אלא יש מתירים. שו"ת אגרות משה ד קב. ה כד ט. ואפשר בשעת הדחק לסמוך עליהם - מ"צ).

צוק איתן וברכות השחר

ש: חייל בכוננות לילה שישן עם מדים ונעלים מברך בבוקר מלביש ערומים ושעשה לי כל צרכי?
 ת: כן. אלו ברכות השבח (עיין שו"ע או"ח מו ח הגה - מ"צ).

צוק איתן וקריאת התורה של חיילים לא צמים

ש: האם עשרה חיילים שאסור להם לצום בתשעה באב מותר להם לקרוא בתורה?
 ת: כן. על פי דברי החת"ס או"ח קנז שהקריאה היא חובת היום ולא תלויה אם צמים (עיין פסקי תשובות תקסו ד. אנציקלופדיה הלכתית רפואית לרב פרופ' שטיינברג ד עמ' 383 - מ"צ).

צוק איתן ומלון

ש: אנו גרים בדרום וכדי לנוח קצת אנו רוצים להיות כמה ימים בבית מלון בצפון. האם מותר בין המצרים?
 ת: כן.

מוסר מלחמה

ש: האם יש מוסר מלחמה?
 ת: ודאי. התורה מאירה את כל החיים כולל מלחמה. אך אינו זהה למוסר לפרט (עיין הלכות צבא לרב מאמר טוהר נשק - מ"צ).

שרות קרבי בן יחיד

ש: אני בן יחיד וכדי לשרת בקרבי אני צריך אישור הוריי, אך הם מתנגדים. לוותר להם או לשכנע אותם?
 ת: בודאי לשכנע אותם.

אכילת בשר בט' הימים ע"י חייל במבצע צוק איתן

ש: האם מותר לחייל קרבי לאכול בשר בט' הימים?

ת: באופן כללי, אסור לאשכנזים לאכול בשר מא' באב (מ"ב תקנא נח) וספרדים מב' באב (כה"ח קכה). חייל אינו מוגדר כאשכנזי או ספרדי וכדו' אלא הוא חייל, ומותר לחייל קרבי לאכול אם זה נצרך כדי שיהיה לו כח. וכן פסק אל"מ הרב אייל קרים, ראש מחלקת ההלכה של הרבנות הצבאית (קשרי מלחמה ג נו). וכן פסקה הרבנות הצבאית עצמה.

מסיבת גיוס

ש: האם למסיבת גיוס יש דין סעודת מצוה?

ת: לא.

צוק איתן והריגת מחבל

ש: הרגתי מחבל החמאס. מה יקרה לי ביום הכיפורים? עליי לעשות תשובה?

ת: עשית מצוה גדולה מאוד של הצלת יהודים והגנה על הארץ!

צוק איתן והתגרות באומות העולם

ש: האם הכניסה לעזה לא נקראת התגרות בגויים?

ת: לא. אינינו מתגרים באף אחד אלא מתגוננים. צבא הגנה לישראל.

(עיין טל חרמון מועדים על מרד חשמונאים - מ"צ).

צוק איתן ותפילין

ש: אני חייל בעזה ואין לי זמן להניח תפילין. מה לעשות?

ת: די להניח כמה שנית. אם אינך יכול גם זאת, אז העוסק במצוה פטור מן המצוה

(סוכה כו א - מ"צ).

הלכות אזעקה בזמן מבצע צוק איתן

כניסה למרחב מוגן בעת אזעקה

ש: האם אדם חייב להיכנס למרחב מוגן בעת אזעקה?

ת: הדין הוא שיש להישמע להוראות פיקוד העורף משום ונשמרתם, דינא דמלכותא דינא ושכל.

פעם היתה אזעקה והחליטו בישיבה פלונית שלא להפסיק ה"שמועס" [- שיחת מוסר] כי תוכן השיחה הוא הרי על אמונה וביטחון. אמר הגרי"ש אלישיב: הם עשו שלא כדין. ואמר אחד מנכדיו: זאת אומרת שהם היו צריכים לרדת למקלט? והשיב: ודאי (מפי האיש עמ' רמט-רנ) - מ"צ.]

צוק איתן ובטחון בד'

ש: האם ללכת לממ"ד כשיש אזעקה זה לא חוסר אמונה בד'?

ת: לא. כי ד' ציוה: ונשמרתם מאוד לנפשותיכם. רק אם ד' הבטיח לך שאם לא תלך לממ"ד, לא יקרה לך מאומה, ובכל זאת אתה הולך, אז זה חוסר בטחון בד' (רבי אברהם בן הרמב"ם, המספיק לעובדי השם, שער הבטחון - מ"צ).

לא יפלו טילים בעיר...

ש: רב אחד אמר שבעיר מסויימת לא יפלו טילים. אפשר לסמוך עליו ולא להיכנס שם למרחב מוגן?

ת: הדין הוא שיש להישמע להוראות פיקוד העורף. אך שאל אותו רב ישירות.

[זו מה שאמר הגר"ח קניבסקי על עיר הקודש בני ברק ע"פ הבטחת החזו"א. וראיתי שהגר"ח ק גם אמר לרדת למקלט כדי להצטער עם שאר עם ישראל. עי' רש"י שמות יז יב. ובעניין הבטחת החזו"א, הגר"נ קרליץ נשאל ע"י אחד מנכדיו איך ראוי לנהוג כאשר נמצאים בשטח פתוח בבני ברק? השיב: "להיכנס למקום

מוגן". כאשר נשאל האם החזו"א לא הבטיח שבבני ברק לא יפלו טילים? השיב: "ההבטחה ניתנה ובאזני שמעתי אותה ממנו ואולם מחובת ההשתדלות אין להימנע ויש לשמור על כללי הזהירות" - מ"צ].

לסייע לזקנים בשעת אזעקה

ש: האם יש חובה להזדרז למקלט בזמן אזעקה או להתעכב עם זקן ולהגיע אחר כך?
ת: בודאי לעזור לזקן. חסד הוא לפי הצורך ולפי היכולת.

[וכן אמר הגר"ע יוסף בזמנו של מבצע עמוד ענן, כאשר מטחי טילים נורו לעבר ישראל אמר בשיעורו הקבוע במוצאי שבת: "יש לי רק בקשה, הצעירים הזריזים שומעים אזעקה, תיכף בורחים למקלט. אבל יש זקנים, זקנות, יש נכים, מסכנים. לא יכולים לזוז. כל אחד לא יאמר 'שלום עלייך נפשי'. ישים לב, יש שכן זקן, מסכן, שלא יודע לזוז - יציל אותו! ייקח אותו, ישים אותו במקלט. ייקח אותו לאט-לאט, כפי ערכו. ואהבת לרעך כמוך, זה עיקר חשיבותם של עם ישראל, כמה אהובים וכמה ברורים", אמר ובירך, "הקדוש ברוך הוא ישמור אותם ויציל אותם, נשמע עליהם בשורות טובות, ישועות ונחמות" (דברי הגר"ע יוסף פורסמו ע"י נכדו הרב יעקב ששון - מ"צ).]

יחוד במקלט בזמן אזעקה

ש: אם אני נכנס למקלט ובאה אשה יש איסור יחוד?
ת: אין יחוד, כי כל רגע עליו להיכנס אדם. קצשו"ע קנב ה.

אזעקה בלילה

ש: מה אני עושה אם יש אזעקה בלילה ואני בפיג'מה?
ת: ללבוש מהר על זה בגדים כדי להיראות הגון ולרוץ למקלט. והכי טוב הוא לישון בבגדים (אפשר גם להכין חלוק צנוע להתלבש בו מהר - מ"צ).

תהילים במקלט באמצע הלילה בלי נטילת ידיים

ש: אדם שהתעורר באמצע הלילה בעקבות אזעקה יכול לומר לומר תהילים

במקלט בלי נטילת ידיים?

ת: כן. וינקה על ידי שפשוף בשטח קשה.

[וכדומה, בשו"ת סופה במדבר בענייני העורף במלחמת המפרץ לרב יונה מצגר סי' כו, מודפס בסוף שו"ת מים ההלכה ח"ג, מובא שיש לו לנקות את הידיים ע"י שפשוף בקיר או בבגד ולברך ברכת התורה ולומר תהילים.]

אזעקה באמצע שמונה עשרה

ש: מה יעשה אדם שבאמצע שמונה עשרה שומע אזעקה?

ת: בוודאי שהוא ירוץ למקלט, בגלל שתי סיבות:

א. זה פיקוח נפש.

ב. לזוז באמצע שמונה עשרה בלי לדבר אינו נקרא הפסקה. למשל, אם אדם מתפלל שמונה עשרה וילד מרעיש ומבלבל אותו מתפלתו, הוא יכול לעבור למקום אחר. או אם אדם מתפלל בעל פה ופתאום רואה באמצע התפילה שהוא לא זוכר יעלה ויבא בעל פה, מותר לו ללכת ולקחת סידור. דיבור מהווה הפסקה אבל הליכה לצורך, אינה בעיה.

לכן, אם אדם באמצע שמונה עשרה ושומע אזעקה, ילך למקלט בלי לדבר ויכול להמשיך שם מהמקום בו היה בתפילה (מ"ב קד סק"ב. עיין פסקי תשובות שם ושו"ת באר משה ג יג. וכן פסק הגרי"ש אלישיב. וישמע משה ב שעד. נס להתנוסס בסוף שו"ת הגר"י זילברשטיין במלחמת המפרץ סי' לט. עיין שו"ת סופה במדבר סי' כב. שו"ת שאילת שלמה א נג-נד. פסקי שלמה א 63).

ש: אחרי שהתחילו להשתמש בכיפת ברזל, הרב הראשי האשכנזי של אשדוד, הרב יוסף שיינין, התראיין ברדיו בעניין ואמר: "בהלכה נפסק שאם נחש כרוך על עקביו של אדם המתפלל שמונה עשרה, לא יזוז ממקומו. אבל אם עקרב כרוך על עקביו - יברח, כי עקרב נושך אך נחש לא נושך אם לא פוגעים בו. ולדעתי, כיפת ברזל הופכת את הסכנה לדרגת נחש ולא לעקרב, ולכן היום, אם אדם מתפלל שמונה עשרה ויש אזעקה - הוא חייב להמשיך להתפלל". והוא הדגיש כי לפני שלוש שנים, טרם ימי כיפת ברזל, "הוריתי לקום ולרוץ למקום מוגן". והוסיף כי "אדם שלא עומד בשמונה עשרה, חייב בוודאי לרוץ למקום מוגן, משום ונשמרתם מאוד לנפשותיכם. אך כשמדובר באמצע שמונה עשרה, יש לנו בהלכה את שתי הדוגמאות, ואני חושב שהיום אנחנו בבחינת נחש, אחרי שהוכח שכיפת ברזל באמת מגינה מאוד". מה דעת הרב בעניין כעת?

ת: כיפת הברזל אינה מאה אחוז. וגם אדם לא יכול להתפלל בכוונה באזעקה. אפילו אם ילד עושה רעש, קשה לאדם להתרכז וצריך להוציאו. וק"ו כאן.

[אמנם יש "בני עליה" שלא מפסיקים בתפילה בזמן אזעקה ע"פ דברי הג"ר אלחנן וסרמן בקובץ שיעורים (פסחים ס"ק לב) שכיון שעל פי רוב אין הנחש ממית כמבואר בראשונים, ממילא הוא כלא שכיח הזיקא ובלא שכיח הזיקא שלוחי מצוה אינם ניזוקין. ולכן אל יפסיק בתפלתו, משא"כ בענין הריגת הנחש בשבת דלא מיירי בעוסק במצוה בזה ק"ל דאין הולכין אחר הרוב. ולכן בעת אזעקה בשעת התפילה מסתמא היה רוב שלא ינזקו וכשיש רוב אין מפסיקין כמו בנחש כרוך על עקבו (נס להתנוסס בסוף שו"ת הגר"י זילברשטיין במלחמת המפרץ סי' מ). ועיין דיון ארוך בעלון וישמע משה (פרשת מטות תשע"ד - גליון כז) שיש מחלוקת גדולי ישראל אם חייבים להפסיק באמצע שמונה עשרה בעת אזעקה, ומו"ר הרה"ג שלמה אבינר הורה שיש לציית להוראות פיקוד העורף שיש להיכנס לחדר מוגן - מ"צ.]

לצאת בשעת קריאת התורה

ש: אם יש אזעקה באמצע קריאת התורה, האם לצאת באמצע הקריאה עם ספר תורה פתוח?

ת: כן. אין בזה זלזול כי זה מפני הסכנה.

[וכן נשאל הגר"ע יוסף על ידי אחד מרבני העיר אופקים בדרום הארץ בזמן מלחמת עמוד ענן, לגבי יציאה בשעת קריאת התורה לקול האזעקה: בשבת החלה התקפת טילים לעבר ישובי הדרום, בשעת קריאת התורה, כאשר נשמעת אזעקה האם חובה לצאת למקום מוגן, אף על פי שספר תורה פתוח? וכן בזמן לימוד בכלל באמצע הסדר או באמצע שיעור תורה לרבים, האם חייבים להפסיק ללמוד ולרוץ, או שזכות לימוד התורה והשהות בבית המדרש יכולה להגן על הכלל? ועל כך השיב הגר"ע: "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם נאמר, ובעתות כאלה סוגרים את ספר התורה וספרי הקודש, והולכים למקום מוגן, שאנוס רחמנא פטריה, וחכו כמעט רגע עד יעבור זעם, חזקו ואמצו" (דברי הגר"ע יוסף פורסמו ע"י נכדו הרב יעקב ששון). עיין ס' נס להתנוסס בסוף שו"ת הגר"י זילברשטיין במלחמת המפרץ סי' לט.

ועיין שו"ת סופה במדבר סי' כ, שאפשר לטלטל את ספר התורה למקלט ולהמשיך לקרוא שם (כמובן בשבת בתנאי שיש עירוב).

ואם נשמעה אזעקה באמצע קריאת התורה, הגר"ח קניבסקי הורה שיש לכסות

את הספר תורה בטלית [כפי שאנו נוהגים לכסותו בעת שיוצאים לאמירת "זכור"], וכשיחזרו הציבור למקומם ימשיכו הקריאה במקום שהפסיקו מקודם - אם לא הפסיק העולה בדיבור בינתיים. וכן הורה הג"ר מנדל שפרן (אב"ד לענייני ממונות הישר והטוב בירושלים ומב"ד של הג"ר משה יהודה לייב לנדא, רב העיר בני ברק).

אמנם הג"ר שמאי קהת הכהן גרוס (דומ"ץ דקהל מחזיקי דת של חסידי בעלזא ומח"ס שו"ת שבט הקהתי) טען דעצה זו אינה נכונה, דמכיון שהם מחזיקים את בית הכנסת למקום סכנה שאסור להימצא בו בעת הישמע האזעקה, כיצד הם מניחים בו את ספר התורה והולכים, והרי אם ייפגע הבית הכנסת חלילה יבוא ספר התורה לידי בזיון ר"ל. אלא הדרך הנכונה היא ליטול את הספר תורה עמם למרחב המוגן ולהמשיך לקרוא בו במקום. ובשו"ת ווי העמודים (שאלה ו) שהביא דברים אלו ממש בשם הג"ר יצחק זילברשטיין. וכתב דאין זה בזיון לטלטל הספר תורה ממקום למקום מכיון שעושים זאת לכבוד הספר תורה. ובעיקר הענין האם הוא דרך כבוד לספר תורה להשאירו מכוסה בטלית על הבימה האריך הגר"י זילברשטיין שם, והביא שהחזו"א והסטייפלר היו מקפידים שלא להשאיר את הספר תורה לבדו מחוץ לארון אפילו כשהוא מכוסה בטלית. ובראש השנה כשעושים קידוש לפני התקיעות היו נוהגים לומר "יהללו" ולהחזיר הספר תורה למקומו קודם הקידוש, ולא היה הספר תורה בחוץ בעת התקיעות. אמנם הגר"ש אלישיב קיים המנהג וכתב דמכיון שהספר תורה נשאר על הבימה במקום מכובד ומכסים אותו בטלית אין קפידא להשאירו ולצאת (עלון וישמע משה פרשת מסעי תשע"ד - גליון כח).

ולגבי אזעקה בזמן קריאת המגילה, עיין ס' נס להתנוסס ס' מב ושו"ת סופה במדבר ס' כז-כח - מ"צ].

מי שנאלץ לצאת מביתו מחמת אזעקה בשעת סעודה

ש: מי שאוכל סעודה בביתו, שומע אזעקה ונכנס למקלט הנמצא סמוך לבנין בו הוא מתגורר. כשהוא חוזר לביתו, האם הוא צריך לברך שנית על מה שאוכל או לא? ת: כן. זה הפסק.

[אמנם סיפר הרב יעקב ששון, נכדו של הגר"ע יוסף: "ובאותה עת פניתי עם השאלה לסבי מרן זיע"א, והוא השיב לי על כך שלהלכה יש להורות שכשיחזרו למקומו הראשון אינו חייב לחזור ולברך שנית. וטעמו בזה, לפי שדומה הדבר למה שכתב רבינו הריטב"א בחידושו למסכת סוכה (מה:), וזו לשונו: 'וכיוצא בזה לענין ברכת הנהנין, כשעמד בתוך הסעודה על דעת לחזור לאלתר (לחזור מיד), שאינו

טעון ברכה לאחריו ולא לפניו, ולקביעותו חזר'. ומבואר אם כן בדברי הריטב"א, שאף שאנו אומרים שכל יציאה ממקום הסעודה נחשבת כסיום הסעודה, זהו דוקא כשיוצא סתם ואינו חושב לחזור שוב למקום האכילה, אבל אם יוצא לזמן מועט, ובדעתו לחזור לסעודה, היציאה אינה נחשבת לו לסיום סעודה, וממילא הברכה הראשונה שבירך בתחילת האכילה עדיין פוטרת אותו מלברך. ומכאן מבואר, אדם שהיה מוכרח לצאת ממקום האכילה ולרדת למקלט מפני אימת הטילים, הואיל ובדעתו לחזור מיד להמשיך באכילתו, ובפרט שאינו יוצא בכלל לרצונו, כשיחזור למקומו אינו צריך לחזור לברך על מה שאוכל. ועיין נס להתנוסס בסוף שו"ת הגר"י זילברשטיין במלחמת המפרץ סי' לה על מי שבלבל בסדר הברכות בברכת המזון בזמן אזעקה - מ"צ].

כיבוי נרות השבת בהשמע האזעקה שמא יפלו מהמדף ותפרוץ דליקה

ש: האם יש לכבות את נרות השבת בהשמע האזעקה שמא יפלו מהמדף ותפרוץ דליקה?

ת: לא. אין צורך. זה סיכון אפסי.

[וכדומה, עיין שו"ת סופה במדבר סי' י, שאסור לכבות את נרות השבת, אלא יש להיערך לפני כניסת השבת שלא להגיע לידי סכנת דליקה בשבת - מ"צ].

תשלום לנהג מונית על החניה בשעת אזעקה

ש: נוסע שנסע במונית ונשמעה אזעקה, ועל פי הוראות פיקוד העורף יצאו הנהג והנוסע מהמונית אך המונה המשיך לעבוד. האם חייב הנוסע לשלם עבור זמן השהות מחוץ למונית?

ת: לא. הנהג הוא שהפסיד לעצמו. בכלל אסור להשאיר מנוע דלוק ולצאת.

אנחנו נמשיך לבנות את ארצנו

כמה מילים לעילוי נשמת בחורינו היקרים שנפלו על העם והארץ. כי אין הבדל בין מי שנפל במדים במילוי תפקידו - לבין מי שנפל בלי מדים, מפני שהוא יושב בארצו. כולנו גויסנו בלי מדים.

אבל יש הבדל בין מי שנרצח בגלות בגזרות קנ"א, באינקוויזיציה, בגזרות ת"ח ות"ט, בשואה הנוראה, ודמו היה הפקר - לבין מי שנפול היום כבן-חורין על ארצו, לוחם על חייו ונקום יינקם. בין אדם לחברו על דברים של מה בכך, נקמה היא בזויה. אבל על דמנו שנשפך, נקמה היא מילה יפה מאוד.

לצערנו, יש בעולם עדיין הרבה פראי אדם. לצערנו, יש בעולם עדיין הרבה יצורים התואמים את הגדרתו של הרמב"ם במורה נבוכים: "אדם מבחין וחיה מבפנים". על בשרנו חזינו את אותם חיות אדם. אלא שעתה יכולים אנו, בחסדי ה' עלינו, להתגונן.

ואנחנו יודעים להתגונן. ואנו יודעים להילחם. על פי נתונים של ארגון הבריאות העולמי, נרצחים בארץ כל שנה 8 מתוך 100 אלף תושבים, בצרפת - 15 מתוך 100 אלף תושבים, ובארצה"ב - 25. כמובן אין זה מנחם אותנו, אך כוחות הביטחון שלנו עושים את עבודתם כמיטב יכולתם. אבל לאטום לגמרי - אינם יכולים.

זאת נוכל לאמר לשבח על גבורתנו: כבר 40 שנה שאין מלחמה. כמה שהטרור נורא, מלחמה היא קשה אלף מונים. 350 מיליון אויבים - ועוד רבים שעוזרים להם מבפנים - מפחדים משישה מיליון יהודים. איך אומרים בשפה המדוברת? נראה אותך גבר, אוחז בנשק ויוצא למלחמה. ולכן הם אוחזים בנשק של הפחדנים, של הנמוגים, של החלשים, של הבזויים: חטיפת נערים תמימים ההולכים לתומם.

לצערנו, יש להיות ריאליסטים. יש לנו אויבים. התפללנו והתפללנו, אבל נזכור שתפילה איננה קסם. תפילה היא בקשת תחנונים. וריבוננו של עולם הוא המחליט על פי חוכמתו. אגב, גם בזמן השואה התפללנו. אוי, כמה התפללנו, ובכל זאת קרה מה שקרה.

לא לשווא אמרו רבותינו, ארבעה דברים צריכים חיזוק. כלומר, בדרכו של עולם, ולא בקלות מצליחים, ולכן אין להתייאש אלא להמשיך לדבוק במטרה.

אחד מהם הוא התפילה. אם התפילה איננה נענית - חזק ואמץ ליבך, והמשך להתפלל.

בעת הזו חשוב שנזכור - לטרור אין כוח. הוא יכול להרוג נשמות יקרות, עוד ועוד, חלילה. אבל הוא אינו יכול להשתלט על המדינה, ולכן הוא אוחז בנשק הפסיכולוגי להטריד, להפחיד, להציק, להרוס את האמון בין האזרחים לשלטון.

ואם כך, הנשק נגד הטרור עם כל הצער על הנשמות האהובות - הוא להמשיך, להתחזק, לבנות, לעשות, לפעול. לא להישבר. לא התאמלל. לא להתכניין. אלא להמשיך. ואנחנו נמשיך לבנות את ארצנו ולהיבנות בה בנפלאות השם על ארצו ונחלתו.

המלחמה בטרור

אנחנו צריכים לזכור שאנחנו מול אויבים. אנחנו במלחמה. במלחמה כמו במלחמה. במלחמה לא שייך לרחם על אנשים אכזרים. כל שנעשה רחמן על האכזרי לסוף נעשה אכזר על הרחמנים (תנחומא, פ' מצורע א', ילקוט שמעוני שמואל א קכא). הרחמנים זה אנחנו והם האכזרים. ובזה שאתה מרחם על אכזרים, אתה מתאכזר על אחיך. במלחמה כמו במלחמה. זה המושג של המלחמה הטוטלית. כלומר, אנחנו לא מחפשים מלחמות. אנחנו עם אוהב שלום, דורש שלום, אוהב כל הבריות. אבל אם תוקפים אותנו צריך להשיב בכל תוקף. זה כמו דוד המלך - כאשר רק גזזו זקן וחתכו בגדים לכמה מעבדיו - הוא הוציא את כל חייליו למלחמה. במלחמה אתה צריך להרתיע. אתה לא יכול לשים שוטר כל מטר מרובע. עיין בפילוסופיה המדינית של הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג, פרק מא), שסוד הביטחון זה הרתעה. לכן כשיש אויב צריך להכות בו בכל תוקף. זה לא עולה על הדעת שיש מחבלים, רשעים ורוצחים ואתה נותן להם חשמל, ואתה נותן להם דלק ואתה נותן להם נשק. אתה מטורף לתת נשק לאויבים ולרוצחים. הרי כתוב בגמרא עבודה זרה (טו-טז), שאסור למכור נשק לכל מיני רוצחים - סתם רוצחים. ופה אתה נותן נשק. ולא רק בעבר גם בהווה. זה טירוף. ובסוף ברחמנות הזאת כלפי אויבים, אתה פוגע בנו. גם מדינות אחרות בעולם מבינות את הדבר הזה שאנחנו צריכים לפעול בתקיפות. יכול להיות שיצעקו, אבל ממילא הם צועקים. כל מה שתעשה צועקים עלינו. אני זוכר בדיחה של מאיר עוזיאל, הומוריסט ונכדו שהרב עוזיאל, שבתחרות מיס מוסריות במאתיים מדינות בעולם, כל שנה אנחנו מגיעים בסוף, במקום מאתיים, למרות שאנחנו היחידים להתייצב בתחרות. בוודאי צריך להיות מוסרי, אבל כלפי אחינו ולא כמין חסד של הבל כלפי אויבים. זה לא בא בחשבון המהלך העדין הזה כלפי

אויבנו. כאשר הייתה מלחמת עולם השנייה, בעלות הברית נכנסו לברלין והרסו שכונה אחר שכונה ואף אחד לא אמר שום דבר, כי כולם הבינו שאין דרך אחרת להילחם. המלך חוסיין טיפל בכפפות של משי עם ספטמבר השחור? לא נכון! הוא חיסל שבע עשרה אלף פלשתינאים ומיגר את האינתיפאדה פעם אחד ולתמיד. וגם הנשיא אסאד, כשהפלסטינאים התקוממו בסוריה, חיסל עשרים ואחד אלף פלסטינים בחודש ימים. וגם החאמס, כשרצה לשלוט ברצועת עזה הרגו המון פלסטינאים. הרי זאת השפה שהם מדברים ומבינים. זאת הדרך שצריך לטפל בהם.

אני זוכר פעם בונה דלקים - תבנה ותכונן במהרה - מחבל התנפל על אישה. היא שכבה על עגלת התינוק. המחבל דקר בגבה חמש עשרה דקירות סכין. בנס הגיע מישהו ירה והרג אותו. אחר כך הוא רואיין ברדיו ע"י מראיין טיפש, אידיוט, לא מוסרי. שאל אותו המראיין: "תגיד, איך אתה מרגיש אחרי שהרגת בן אדם?" אז הוא ענה לו: "זה שהרגתי, לא היה בן אדם". זכרתי את זה וציטטתי את זה כמה פעמים. אחרי הרבה שנים פגשתי מישהו, אמרתי שלום. הוא אמר: "אתה לא מכיר אותי אבל ציטטת אותי. אני זה שהרגתי את זה שהוא לא בן אדם". אני אמרתי: "ישר כוח. כיוונת לדברי הרמב"ם במורה נבוכים" (ח"א, פרק ז), הרמב"ם מביא את הגמרא על שדים. הוא אומר ששד הוא מישהו בן אדם מבחוץ, חיה מבפנים. הוא נראה בן אדם, יש לו אף, אוזן, משקפים, תיק, אבל בפנים הוא חיה. והוא יותר גרוע מחיה כי יש לו שכל. לפעמים שואלים אותי: האם נכונה התיאוריה שהאדם בא מהחיה? אני עונה: אני לא יודע, אני לא הייתי אז. אבל זה לא מטריד אותי אם אדם בא מהחיה, זה מטריד אותי אם הוא הגיע מהחיה. ולצערנו יש שעוד לא הגיעו מהחיה. לכן אנחנו צריכים עז וגבורה להילחם ולחזק את עם ישראל בארצנו.

חיסול הטרור

שאלה: איך פותרים את הבעיה הנוראה של הטרור? כל הזמן נרצחים יהודים טובים! לא יאומן! היש דרך לעצור זאת?

תשובה: ודאי יש דרך! בגלות סבלנו מפוגרומים, פרעות, רציחות. "שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם" (הגדה של פסח). מציל את כלל ישראל, אך בתוך הכלל יהודים טובים רבים הלכו לעולמם, לעיתים מעטים, לעיתים מרובים. בשואה הנוראה - מליונים, ולפניה היו עוד שואות רבות.

עכשיו יש לנו צבא, משטרה, שב"כ. אם כן, מדוע אינם מצילים יהודים מידי עושקיהם ורוצחיהם? על הצבא לעשות מלאכתו! בשביל מה יש צבא? זה הפתרון.

צבאנו הוא צבא חזק, שניצח צבאות אבירים. וכי לא יוכל לחסל קומץ קטן של מרצחים המסתובבים בארצנו?! כיצד יתכן?

תשובה: הוא ודאי מסוגל לבצע מלאכה זו, - גם מלאכות יותר קשות. אך עליו לקבל פקודה! צבא אינו עושה דברים בלי פקודה מהאומה. צבאנו אינו כת צבאית שולטת העושה כעולה על רוחו. איננו מאמינים בכת צבאית, אלא בשלטון, ממשלה, מלך, אומה. מלך גדול וחכם וצדיק הממונה מן השמים. עתה אין לנו מלך, והעם הוא המלך, והוא הפוקד לצבא מה לעשות, דרך נציגיו, הכנסת והממשלה.

הצבא יודע מה לעשות כדי למגר את הטרור בן רגע. הוא אפילו אינו זקוק לזמן כדי לתכנן, יש לו כבר תוכניות מוכנות לכל מיני תרחישים. יש לו תוכניות מצוינות. כמובן צבא אינו מתמטיקה, הוא מורכב מבני אדם העלולים לטעות, אך ב"ה המדינה כבר קיימת יותר משישים שנה ואנו רואים שצבאנו הוא מן המעולים ביותר.

יש לצה"ל תוכניות איך למגר את כל הטרור, אך עליו לקבל פקודה. לו יעשה בלי פקודה הדבר לא יצלח, כי על צבא לפעול בשם אומה. היה מקרה דומה באלג'יר כאשר פלג של הצבא הצרפתי פעל מיוזמתו נגד המרד הערבי בלי הוראות הממשלה, מה שהסתיים בכישלון חרוץ. אצלנו העם הוא המחליט.

מעשה ואלוף שלנו אמר לחברו: הנך רואה שאף הצרפתים לא הצליחו להחזיק באלג'יר לכן אין לנו תקווה ביש"ע. תמה חברו - אתה מדמה יש"ע לאלג'יר? השיב: כן. אם כן, הגיב, באמת אבוד.

אכן, אם יש"ע לא הייתה ארץ ישראל, היינו עוזבים מחר. איננו רוצים לגור בחוץ לארץ, אלא רק בארץ ישראל. אפילו נצטרך לשלם כסף רב, נעזוב את יש"ע אם אינה ארץ ישראל וניסע לארצנו.

אבל יש"ע אינה חוץ לארץ אלא ארץ ישראל, לא פחות מכל מקום אחר, מתל אביב חיפה עכו. כי מה הגדרת ארץ ישראל: מה שרבונו של עולם נתן לנו. אפשר להוסיף: הארץ שגרנו בה מאות שנים בממלכת ישראל. אפשר אפילו להוסיף: ארץ ישראל זה מה שהאו"ם הכיר בבעלותנו.

מבחינה היסטורית, מוסרית, משפטית, אמונית, הלכתית - יהודה ושומרון וחבל עזה, הם ארץ ישראל, ולא אלג'יר. לכן הפתרון לטרור הוא פשוט: לדעת שזה ארץ ישראל, זה הכל. רק לדעת. ואם נדע, הכל יתיישר, רק שנדע שזו ארצנו, ונתנהג בהתאם.

כאשר נתנהג בהתאם גם האויבים יעשו כן. הם אינם מעיזים לתבוע מדינה בטבריה או בנתניה. הם יודעים היטב שלא ניתן להם מדרך כף רגל שם.

אבל כאשר הם שומעים אומרים: יש"ע זה שלנו ולא שלנו ונתון לדין, אז הם מחזקים את הדין המדיני בעזרת רצח, כדי לזרזו: "הרי אתם מודים שאין זה בדיוק שלכם ומבטאים נכונות לצאת, לכן אנו נעזור לכם להזדרז בהחלטתכם".

הכל מתחיל מכך שאינך אומר בקול רם מול העולם כולו: יהודה ושומרון וחבל עזה זה ארץ ישראל. זה היה שלנו, זה שלנו, זה תמיד יהיה שלנו. אנו לא נזוז משם מילימטר אחד, ויהי מה. שום דבר לא יעזור. תוכלו לנסות לעולל לנו ככל שתרצו, אנו לא נזוז משם.

כאשר זו תהיה עמדתנו, אף עמדתם תיגזר בהתאם, שאין להם שום תיקווה לגזול מארצנו מאומה, אלא עליהם לעשות חשבון נפש ולהחליט: או מדינה משלהם, בין עשרים ושתיים מדינות ערביות המשתרעות על שטח עצום פי כמה מאות מארצנו; או שהם רוצים דווקא לגור בארץ ישראל, הם יכולים להיות אורחים בארץ שלנו. כי הארץ הזאת שלנו היא ולא שלהם. הם יכולים לשהות בה בתור מיעוטים בארץ לא להם, כמובן, בכפיפות לחוקים, ככל אדם הרוצה לגור בכל ארץ. למשל, מובן מאליי, שהרוצה להגר לאמריקה לא יעסוק שם ברצח, בהריסה ובהפרעה. אלא הוא מקבל עליו את החוקים, כמו שיהודי הגר בסוריה, מקבל על עצמו חוקי סוריה, וכן במצרים או בירדן. לא יעלה על הדעת שאם תהיה קהילה יהודית גדולה של מליון נפש, באיזו ארץ ערבית, שהם יתבעו מדינה משלהם בתוך אותה ארץ. אלא היהודים הנם אזרחים נאמנים בכל מדינה בה גרים. כך אם ערבים רוצים לגור פה, עליהם להיות אזרחים נאמנים, לשלם מסים, לעשות שרות לאומי ובודאי לא להיות עסוקים ברצח.

זו נקודת המוצא. הטרור הוא פועל יוצא מהמחדל הראשי של יחסנו לארץ. האומר: "ארץ ישראל אינה כולה שלנו", נותן לגיטימציה לערבים להרוג ולאבד ולהשמיד ולפגוע, - שהרי זו ביתנו, בו הוא עושה כעולה על רוחו. הוא מנסה להשתלט עליו בפוליטיקה וברצח. כל האמצעים כשרים עבורו.

איננו טוענים שאם נודיע לעצמנו ולכל העולם כולו שהארץ הזאת היא שלנו, שמחר פתאום בנס כל הטרור יחדל. איננו נאיבים. יודעים אנו שזה מסובך ושכל ארצות העולם יש טרור. אבל יש לשים לב, מאז הסכם אוסלו, שהוא מין הסכמה מפורשת להקים לערבים מדינה בתוכנו - הטרור גדול לאין שיעור, וכבר נרצחו לנו כאלף אנשים. לצערנו זו תוצאה הגיונית.

לכן יחד עם פעולת הצבא, המשטרה, השב"כ - אנחנו צריכים לומר לעצמנו, לעולם כולו: הארץ הזאת שלנו היא לנצח ולא נוותר על אף שעל ממנה.

גבורה נגד טרור

נערים שנרצחו על-ידי מחבלים, ימח שמם, מתו בעצם מות גיבורים, כי במדינתנו כל קילומטר הוא גבול, וכל אזרח - חייל, בין שהוא לבוש מדים, בין שאינו לבוש מדים, כל אחד הוא לוחם, גם נער וגם ילד. לכן המרצחים, ימח שמם, רוצים להרוג אותם, כי הם יודעים שהנערים של היום, הם הלוחמים של מחר, ולאמיתו של דבר הם כבר הלוחמים של היום, כי ארץ-ישראל נכבשת לא רק על-ידי צבא אלא גם על-ידי מי שגר בה, כמו שאמר משה רבנו בברכתו לשבט אשר: "ברזל ונחשת מנעלך" (דברים לג כח) ורש"י פירש: "כל ישראל שהיו גיבוריהם יושבים בערי הספר ונועלים אותה שלא יוכלו האויבים ליכנס בה כאילו היא סגורה במנעולים ובריחים של ברזל ונחשת". בזכות הצבא אפשר לשבת, ובאותה המידה בזכות שיושבים - יש צבא, בזכות כל נער וכל נערה, כל ילד וכל ילדה שאינם מפחדים וגרים בכל מקום, ונוסעים ומגיעים לכל מקום.

ברוך ד', איננו מפחדים. גדל דור חדש של יהודים שאינם מפחדים, אפילו נערות ונערים, ילדות וילדים.

הערבים הם המפחדים. מאתיים-מיליון ערבים מפחדים מחמישה-מיליון יהודים. מאז מלחמת-יום-הכיפורים, הם אינם מעיזים להתגרות בנו במלחמה; רק עושים מעשי טרור של פחדנים. סתם לרצוח. לטרור אין שום כוח. לעולם לא יוכל לכבוש מדינה, אלא רק להפחיד ולהטריד. אבל איננו מפחדים, אנו מקיימים "אל תירא עבדי יעקב". רק מריבוננו-של-עולם יש לפחד ולהתמלא יראת הרוממות, אבל לא מבשר ודם.

בעת מלחמה אסור לפחד, וגם מטרור אסור לפחד. אין זה הזמן להתבכיין. כשיש פוגרומים בגלות, אין מה לעשות אלא להתחנן ולומר תהילים או לברוח. אבל עתה לא זמן פוגרומים, אלא זמן מלחמה. החל ממלחמת-השחרור אנו במצב של מלחמה שפושטת צורה ולובשת צורה, מלחמה מבחוץ ומלחמה מבפנים, וברוך ד', אנו מתגברים. כאשר לקצין נהרג חייל, הוא אינו מתיישב להתאבל ולבכות, הוא אינו יכול להרשות לעצמו את הלוקסוס הזה, וגם יעבור על איסור תורה של "ולא יִמַס את לבב אחיו" (דברים כ ח), אדרבה, הוא מתחזק ומחזק את חייליו להילחם ביתר-שאת.

יש לשים לב היטב לקינת דוד. נפל שאול מלך ישראל ויחד אתו יהונתן, שדוד אהבו כנפשו. בוודאי היה לבו נשבר עד מאוד. מכל מקום הוא ראה צורך לעורר את העם לגבורה באותו מעמד, "ויאמר ללמד בני יהודה קשת" (שמואל ב א יח). "טרם התחיל לקונן, ראה לאמץ לבות אנשיו לבל ירך לבבם להתייאש מלהרים

ראש מול פלישתים, ואמר להם: הנה באה העת ללמד את בני יהודה קשת מלחמה שהם יתגברו על פלישתים" (מצודת דוד). "כי הוא הקשת, מהנבחרים שבכלי המלחמה" (רלב"ג). "הנה כתובה על ספר הישר", כלומר בספר בראשית הנקרא ספר הישר, ששם כתוב שמצווה להילחם. "הצבי ישראל" - ארץ-ישראל החמודה, ארץ חפץ, ארץ אשר בשבילה כדאי למסור את הנפש. "איך נפלו גבורים". הם נפלו, אך לא סתם, אלא בקרב, אשריהם. הלוואי שאף אנו נהיה גיבורים כמותם. "מדם חללים מחלב גבורים, קשת יהונתן לא נשוג אחור וחרב שאול לא תשוב ריקם". הם אף פעם לא נסוגו אחור בלי לרוות נשקם מדם וחלב אויב ולהרוג הרג רב (מצודת דוד). "איך נפלו גיבורים בתוך המלחמה" זה מין פזמון חוזר של הקינה. "איך נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה" - זהו פסוק הסיום המעורר גבורה לעת מלחמה. עלינו לעשות שינוי במוחנו, במעבדה הפנימית של חיינו, ולהבין שאנו בעת מלחמה ולא בעת שלום, מצב שגם עלול להימשך זמן רב, שאם לא כן עלולים אנו לספוג אכזבות רבות.

בוודאי, על בחורים יקרים ואהובים שנפלו יש להתאבל, אך זהו אבל יחיד, כמו שאנו מתאבלים על כל אחד, גם על מי שנהרג בתאונה. אדרבה, דווקא כאן יותר קל לקבל את אבלו, כיוון שמת על העם ועל הארץ.

אבל אין אבל לאומי ביחס למלחמות ישראל, אין יום הזיכרון לחללי מלחמת-כיבוש-הארץ של יהושע ולא מלחמת-החשמונאים. יש ימי אבל לאומיים על החורבן והגלות, כגון תשעה באב. על זמני גאולה - אין ימי אבל לאומיים. הם ממיסים את לב הלוחמים במלחמה. גם עתה. מי שבוכה ונחרד ומתייאש, ממלא בדיוק את רצון המחבלים, ימח שמם. אדרבה, יש לומר להם: אינכם מפחידים אותנו, זו ארצנו ולא נזוז ממנה, ואתם תשלמו ביוקר.

בכלל, יש לזכור שאיננו נמצאים כאן בלונה-פארק או בגן-עדן. בפרק ראשון של ספר 'מסילת ישרים' מוסבר שבגן-עדן הכל טבעי וקל, אך פה הכל צריך עמל, ואדרבה, כל מה שהולך בקלות - חשוד שהוא עצת היצר הרע (סוף פרק ו). כל מה שהולך עם יצר הרע - קל, כל מה שהולך עם היצר הטוב - דורש מאמץ, מאבק ועבודה, ואם מזניחים אותו, אינו מצליח.

אדם לעמל יולד. ברוך ד', איננו רכרוכים יללניים או טיפוסים מלנכוליים חסרי-רצון. אנחנו גיבורים, מתגברים כל יום מחדש. מכל מוסר וחשבון נפש, תורה ותפילה, אנו יוצאים מלאי גבורה יותר לחיים האישיים, וקל וחומר לחיים הלאומיים שדורשים עוד יותר גבורה.

האם ד' מסיט את הטילים לשטחים פתוחים?

שאלה: בראיון ב־CNN עם מחבל חמאס ממשגרי הטילים בעזה, טען המחבל שהם מכוונים את הטילים למקומות מיושבים אבל "אלוהים של היהודים מכוון את הטילים לשטחים פתוחים". האם זה נכון?

תשובה: איננו יודעים אם הם באמת אמרו דבר כזה. על כל פנים, הרעיון הזה אינו נכון. עלינו להתרומם קצת ולהבין שהקב"ה עשה לנו את מערכת 'כיפת ברזל'. כמו שכתוב בדרשות הר"ן (דרשה יא') ש"ואמרת בלבבך: כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דברים ח' יז')- בצבא חייבים מורל, כוח וחיל, אבל "זכרת שד' אלוֹקִיךָ הוא נותן לך כוח לעשות חיל"- צריך לזכור שהכוח, המורל והחיל באים מהקב"ה. הקב"ה מתגלה דרך התושייה והגבורה של האדם.

לא מנצחים על ידי נס חד פעמי אלא על ידי נס תמידי. כלומר, על ידי השקעה ומאמץ בלתי פוסק. אפשר לנצח בקרב אחד על ידי מזל או מקרה חד פעמי, אבל אי אפשר לנצח כך מלחמה שלמה. ישנו סיפור שממחיש זאת: נפוליאון היה אחד מהאסטרטגים המבריקים בעולם, לכל מקום שהלך הוא ניצח. כאשר יצא להילחם ברוסים, הרוסים התייעצו עם יועצים אנגלים שאמרו להם שבמגע הראשון נפוליאון ירסק את הצבא שלהם. לכן, כדי להציל את רוסיה, הם צריכים לסגת. כל מקום שנפוליאון הגיע- הוא אחז רוח. אז נפוליאון שם פעמיו אל מוסקבה, עיר הבירה. פינו את מוסקבה ושרפו את כולה. זוהי שיטת 'האדמה החרוכה'- לשרוף הכל כדי שהאויב לא יוכל להשתמש בצידוד ובאוכל שישארו בעיר. כך משכו את נפוליאון עד שהגיע החורף הרוסי שחיסל את נפוליאון. נפוליאון לא הצליח להתמודד עם החורף הרוסי כי כדי להחזיק מעמד בחורף הרוסי צריך כמה דברים: מעיל פרווה מדוב, לשתות וודקה ודבר שלישי: צריך להיות רוסי... כך נפוליאון ניצח בהרבה קרבות קטנים, אבל במלחמה הכוללת הוא הפסיד. בקרב אפשר לנצח על ידי אירוע בודד, אבל לא במלחמה, מלחמה זה דבר ארוך טווח.

מוסבר בספר האורות שרבש"ע פועל דרך המאמץ, ההשקעה והמסירות שלנו. אבל, זו לא גבורה חד פעמית, זו גבורה מתמדת ומתמשכת. הגבורה שלנו היא הגבורה המתמשכת מאז שיבת ציון. כעין הגבורה של הנשים הצדקניות במצרים שהחזיקו מעמד שמונים שנה במצבים נוראים ואיומים. זו גם גבורתם של היהודים שבמשך אלפיים שנה החזיקו מעמד ולא התנצרו או התאסלמו על אף כל העינויים הנוראים, הגירושים, ההלשנות ועלילות הדם. זו הגבורה המתמשכת. גם עכשיו ברוך ד' יש לנו הרבה גבורה.

גם במלחמת יוה"כ אמרו הערבים שאנחנו נצחנו כי באו מלאכים לעזרתנו. בוודאי שהיו מלאכים, הרמב"ם כתב ב'מורה נבוכים' שמלאך זה שליח אלוקי. הערבים ראו שלוחים אלוקיים, לאו דווקא מלאך עם שש כנפיים, אלא עם שתי כנפיים: מטוסים של צה"ל. הרמב"ם אומר שיש הרבה סוגי מלאכים: מלאך המלמד תורה, מלאך הנלחם בקרב. גם שוטר הוא "מלאך כחול" - לבוש בכחול, מוסר נפשו ועובד קשה.

ישנם שני סוגים של השגחה אלוקית: יש השגחה אלוקית הסותרת את חוקי הטבע ויש השגחה אלוקית בתוך חוקי הטבע. הספר 'משך חכמה' מסביר שההשגחה השנייה היא יותר עליונה. השגחה שסותרת את הטבע היא חד פעמית וההשגחה השנייה היא תמידית.

לכן, זה שאחרי אלפיים שנה של פחד יש לנו צבא אמיץ וחזק - זה נס.

זה שהיינו בצבא הרוסי ומזה יצא שיהיו לנו לוחמים חזקים - זה נס.

זה שהיינו בצבא הבריטי ולמדנו משם לארגן ולתאם בין מערכות וכוחות שונים - זה נס.

זה שיש את מערכת כיפת ברזל והטילים לא נופלים בערי ישראל - זה נס.

נס זה לאו דווקא מה שמוזר ומשונה, יש נס תמידיים. ברוך ד' - יש הרבה כאלה.

מלחמות בזמן אתחלתא דגאולה

כיצד אנו יודעים שהגיע זמן גאולתנו, אתחלתא דגאולה, הרי יש לנו מלחמות שהן דבר קשה, הן על-ידי אויבינו מבחוץ, והן על-ידי אויבינו מבפנים? הרי בימות המשיח "וגר זאב עם כבש", "וכתתו חרבותם לאתים", - ומאז קום המדינה וגם לפני כן, אנו חשופים בלי הרף למלחמות שאיננו רואים את קצן. הלזה ייקרא "אתחלתא דגאולה"? ודאי שלגאולה שלמה לא הגענו אבל האם זו בכל זאת אתחלתא?

כדי להשיב, נצטרך לברר מקורו של המושג "אתחלתא דגאולה". חכמינו מגדירים: "מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא" (מגילה יז ב). מלחמה היא גם כן אתחלתא דגאולה. הפעם היחידה שמושג זה מופיע, הוא בקשר למלחמה. וכי לזה אנו משתוקקים בכל הדורות?! אלא יש לבחון מהי החלופה, והיא, חלילה, לגמור חיינו כאפר בכבשן האש. הרי מדוע אנו מנהלים מלחמות? לכבוש את תימן או אפגניסטן? לא! אנו מגינים על חיינו ועל ארצנו; מלחמות הגנה. צה"ל - כשמו כן תהילתו: צבא הגנה לישראל. החלופה היא להיהרג, החלופה היא חלילה גזרות תתנ"ו של מסעי הצלב, גזרות ת"ח-ת"ט של חמלניצקי, גזרות תרפ"ט בחברון, השואה. וכי אנו תוקפים אנשים שלווים מיוזמתנו?! אנו רק מתגוננים. בימים עברו לא יכולנו להתגונן אלא הובלנו כצאן לטבח. עתה אנו מתגוננים. מעולם לא תקפנו איש. תמיד קיימנו את פסיקת הרמב"ם ש"אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראים לו שלום" (הלכות מלכים ו א). גם במלחמת שבעת העממים הצענו שלום. אנו רודפים שלום. יפתח הגלעדי ניהל משא ומתן ארוך לשלום. אבל אם תוקפים אותנו, אנו חייבים להתגונן. זו אתחלתא דגאולה!

בין אמות-המידה לאימות מי הוא המשיח, כותב הרמב"ם שאחת מתכונותיו היא: לוחם מלחמות ד'. לא סתם מלחמות כדי לפרוק מאויים תוקפניים, אלא מלחמות שד' ציווה עלינו. המשיח הוא גם איש מלחמה לעת צורך, כפי שמזכיר ישעיהו הנביא: "וְאָבוֹס עִמָּי בְּאִפִּי וְאֶשְׁכַּרְם בְּחַמְתִּי". מדוע? כי מתקיפים אותי, ואני לבד, אין איש איתי (פרק סג). היה ראוי שהאנושות תתמוך בנו. לצערנו, אנו לבד. היינו מעדיפים ללמוד תורה ולעבוד, אך אין לנו בררה. "מדוע אדום ללבושך?" [המוכתמים בדם]. נכון שאין זה מתאים, אבל מה החלופה? להיהרג? אנו דוחים עד כמה שאפשר, אך לבסוף, חייבים להילחם - וזו אתחלתא דגאולה! ד"ר הרצל ראה

את משפט דרייפוס ואת הצרפתים צועקים: מוות ליהודים. הבין: אין פתרון אחר, אנו זקוקים למדינה, ואז לא יוכלו להרגנו, להתעלל בנו, לבזות אותנו ולהשפיל אותנו. לסמוך על גויים, אפילו על הצרפתים המתקדמים והליברלים זה חלום בהקיץ, קל וחומר שזה חלום מסוכן לסמוך על העמים הפראיים הסובבים אותנו, השופכים איש את דם אחיו, ללא הרף.

מדינה! מדינה כרוכה במלחמות הגנה. מדינה ללא צבא אינה מדינה. הרמב"ם היה מציאותי והכניס זאת כבר בכותרת: "הלכות מלכים ומלחמותיהם". אין מדינה בעולם המתקיימת בלי להילחם. להילחם או לחדול. גם עם היושב בשלווה כמו שווייץ, ידע בעבר מלחמות, ואף בהווה מקדיש חלק גדול של תקציבו הלאומי להגנה מפני כל צרה שלא תבוא, בלי לתת אמון יתר בשכניו; כך טבע המציאות. ברוך ד', שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, שכשהגויים רוצים להכותנו, אנו מסוגלים למנוע זאת. הגיעה התחלת הגאולה. לפני הכל - יש לחיות. להיות או לא להיות.

אבותינו הקדושים היו אנשי מלחמה. אברהם אבינו; יעקב אבינו - "ויאבק איש עמו", וכן שלוש מלחמות קשות אחרי מעשה שכם; משה רבנו במלחמות סיחון ועוג; יהושע בן-נון במלחמות עמלק ושבעת העמים. הם היו עדיני נפש אבל לא "יפי נפש" כביטוי הפילוסוף הגל. יפה נפש סבור שאין זה יפה והומני להילחם. ומי מאושר מזה? הרשע, השמח שמתרבים בעולם יפי נפש, כך שהוא יכול לבצע זממו באין מפריע, וקרבות חפים מפשע הם המשלמים.

לכן תמיד גדולי המוסר והצדק לא הסתפקו במתן שיעורים על שלום בתוך בית המדרש שלהם, אלא היו גם אנשי מלחמה, כדי להגן על העשוקים. המשיח יעשה מלחמות, הוא יפרוק את הנשק העולמי, ויביא את השלום העולמי. ברוך ד', יש באנושות אנשים טובים אוהבי שלום, אבל יש גם אנשים אלימים, אוהבי מלחמה, ולא יועיל לנאום להם נאומים של שלום אלא יש להפחידם על-ידי נשק, למען השלום.

במציאות העגומה של עולמנו, עדיין רומסים את החלש. לכן אם רצונך לשרוד, עליך להיות חזק. בינתיים חייבים לעסוק במלחמות. זו מצווה קשה ולא נעימה אך איננו רשאים לבחור בין המצוות ולומר: מצווה זו נאה, ומצווה זו אינה נאה.

לכן צבאנו הוא צבא-עם! היסטוריונים טוענים שזהו העם הראשון אשר צבאו היה צבא עם ולא שכירי חרב. אם אין זה הכרחי, אף אחד אינו יוצא, ואם זה הכרחי, כולם יוצאים! אין פטור! פיקוח נפש של העם ושל הארץ ושל קידוש השם של הכלל. נחזיק באתחלתא דגאולה ובעזרת ד' נזכה לשלום.

צבא מוסרי - צבא מנצח

יש אזרחים כואבים ומאשימים את ממשלתנו על כך שהיא נוהגת בעדינות יתר עם אויבנו. אנו מבינים בליבם הכואב, גם אנו כואבים על ההרוגים, על הפצועים, על המוטורדים בחיים, על הנזקים הכספיים. אך, במחילה מכבודם, חייבים להבין שגם במלחמה יש מידרג תגובות, וקל וחומר בפעילות צה"ל של היום, שאינה מלחמה כמובנה המדויק אלא מבצע צבאי.

הצבא שלנו צודק בהימנעו ככל שאפשר מלפגוע באוכלוסיה לא מעורבת. אמרנו כמה שאשפר כי לפעמים אין ברירה, וכידוע אין דנים אפשר מאי אפשר. כמו כן אמרנו לא מעורבת ולא אמרנו צדיקים, אף על פי שיש גם ערבים ישרים והגונים, כלומר 7%. הרי לפני כמה שבועות, הליגה נגד השמצה פירסמה את ממצאיה ביחס לאנטישמיות בעולם. הגרועים ביותר הם ערביי יש"ע עם 93%. אם כן יש 7% הגונים, ובנוסף לכך לא כל אנטישמי הוא רוצח.

לכן בצדק צה"ל עסוק בסיכול ממוקד שהוא גם מוסרי וגם יעיל: מנהיגי חמאס ובתיהם, מפקדות, מחסני אמל"ח, אתרי יצורי רקטות, משגרים מוטמנים, מנהרות טרור ומנהרות הברחה. צה"ל אינו פוגע בתשתיות אזרחיות כגון דרכים וקווי חשמל.

לאיפוק הזה, יש שלוש סיבות: מוסרית, לאומית, תועלתית. הסיבה המוסרית היא כאמור להימנע מפגיעה בנפש שאינה הכרחית. למשל, בתורה כתוב שבעת מצור על עיר יש להשאיר דרכי מילוט פתוחים, ואחד הפירושים הוא טוהר נשק (רדב"ז), הלכות מלכים וז). וכן שאול אמר לקיני: "לכו סרו רדו מתוך עמלקי פן אספך עמו" (שמואל א טו, ו), מה שדומה לנוהל צה"ל "הקש בגג", כלומר טלפון לאזרחים להתפנות מבית המיועד להפגזה וכן ירי טיל אזהרה קטן.

סיבה לאומית, כלומר מלחמה או מבצע צבאי חייבים להיות מוסכמים ע"י האומה כולה. הלוואי שבכל עניין היינו כאיש אחד בלב אחד, אך לצערנו אין זה ניתן, ולכן אנו הולכים אחר הרוב. אבל בעניין כה חמור כמבצע צבאי רחב, חיוני הוא שכולם יסכימו, ולא נגיע חלילה למצב שאלו יאשימו את אלו "אתם הרגתם את עם ד".

סיבה תועלתית, כלומר התחשבות באמות המידה המקובלות בעולם התרבותי ביחס להתנהגות צבא, מה שנקרא בלטינית *Jus In Bello* כלומר חוק בתוך מלחמה. אנו זקוקים לעזרה ולתמיכה של אומות העולם. אין בזה שום חולשה ושום השפלה, אלא הכרה מציאותית שאמנם אנו מדינה עצמאית, אבל לא מדינה

אוטרקית, כלומר מדינה המספקת הכל לעצמה. אין עתה בעולמנו אף מדינה אוטרקית, אפילו אמריקה. נזכיר לעצמנו למשל שבמלחמת יום הכיפורים תמה התחמושת וארצות הברית הם שסיפקו אותה בגשר אווירי.

לעומת זה החמאס אינו אנושי, אינו מוסרי, הוא ממקם את המפקדות שלו, את משגרי הרקטות, בלב אוכלוסיה אזרחית צפופה, בתי ספר, בתי חולים ומסגדים. כאשר צה"ל מפעיל נוהל "הקש בגג" הם אוספים אזרחים וקוראים להם לעלות לגג כדי להרתיע את צה"ל. הם אינם דואגים לאזרחיהם אלא משתמשים בהם כמגן אנושי. אכן חלאת אדם.

לסיכום: איפוק אינו חולשה, איפוק הוא מוסריות, איפוק הוא תיכנון מחושב, איפוק הוא גבורה.

חזק חזק ונתחזק.